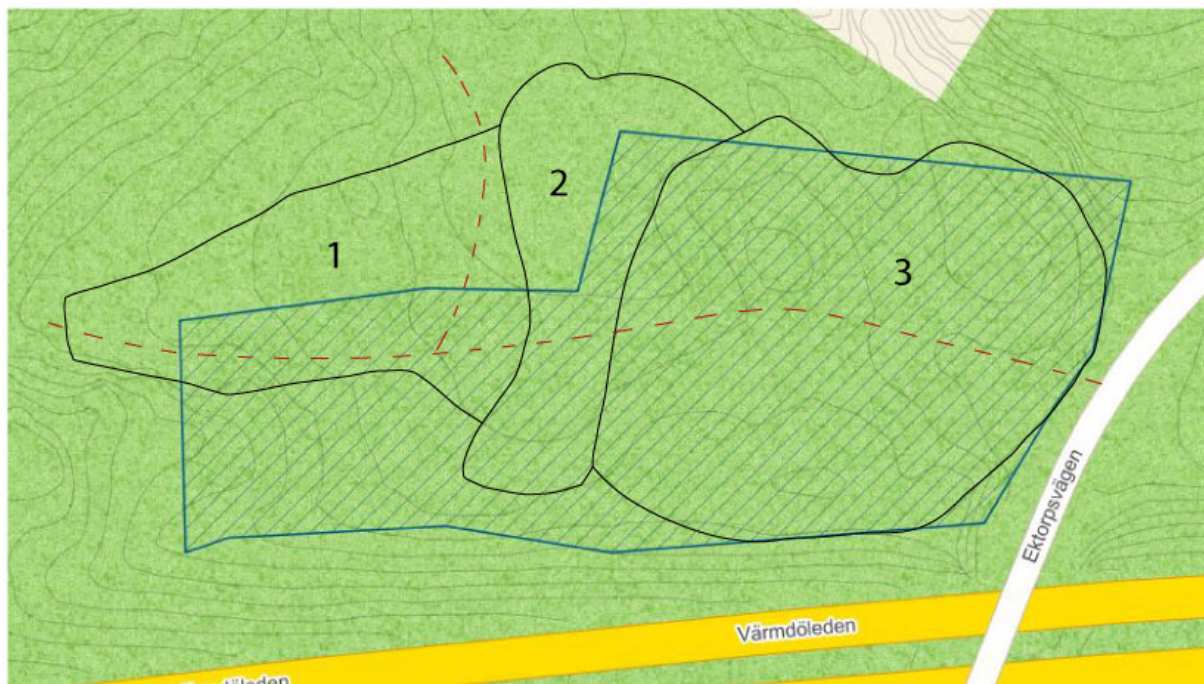

Naturinventering av planområde för uppförande av ny tennishall i Nacka kommun, Sicklaön 41:2

2016-05-17

Innehåll

Sammanfattning.....	3
Bakgrund och syfte.....	4
Metodik.....	4
Osäkerhet i bedömningen.....	4
Allmän beskrivning av området.....	4
Läge.....	4
Topografi och vatten.....	4
Trädskikt.....	5
Fältskikt.....	5
Friluftsliv.....	5
Delområden med naturvärde.....	7
Delområde 1 (klass 3).....	7
Delområde 2 (klass 3).....	8
Delområde 3 (klass 2).....	8
Ekologisk grönstruktur.....	10
Bedömning.....	11
Kompensationsåtgärder.....	11

Naturinventering genomförd av Ralf Lundmark, Taiga Natur

Rapport granskad av Johan Møllegård, Ekologigruppen

Sammanfattning

En tennishall planeras att uppföras i ett markområde vid Värmdöleden norr om Ektorpsvägen, del av Sickla 41:2. På förekommen anledning har en naturinventering genomförts i området.

Området utgörs av olika öppna skogsmiljöer, främst med gamla träd av ek, gran och tall. Miljöerna har generellt höga naturvärden och skiljer sig en hel del från omgivande skogsmarker. I området finns ett tjugotal skyddsvärda träd. Floran och faunan är rik och bjuder på flera rödlistade arter samt andra naturvårdsarter som indikerar värdefulla skogsmiljöer. De biologiska värdena är höga och området har en ekologiskt viktig roll i ett landskapsperspektiv.

Vid ett genomförande av byggplanerna är det troligtvis svårt att bibehålla de höga naturvärdena eller kompensera för de stora biologiska och ekologiska förlusterna.

Delyta 3. Vy av promenadstråkets början från Ektorpsvägen.

Bakgrund och syfte

En ny detaljplan ska upprättas för en fastighet intill Värmdöleden vid Ektorps i Nacka kommun. Detta för att möjliggöra uppförande av en ny tennishall för Saltsjö Duvnäs tennisklubb. Som ett led i detta har en naturvärdesinventering av det tilltänka markområdet genomförts. Ekologisk påverkan har bedömts och kompensationsåtgärder har setts över. Även påverkan på det rörliga friluftslivet har beaktats.

Metodik

Planområdet besöktes den 2 maj 2016. Hela området samt naturmark inom 75-100 meter från dess gräns inventerades metodiskt med avseende på att identifiera viktiga strukturer och arter som indikerar skyddsvärd natur. Under inventeringen gjordes även en allmän dokumentation av områdets topografi, hydrologi samt vegetation. Klassningen delområden med naturvärde görs i en fyrgradig skala:

- Klass 1 – naturvärde av nationellt intresse
- Klass 2 – naturvärde av regionalt intresse
- Klass 3 – naturvärde av kommunalt intresse
- Klass 4 – naturvärde av lokalt intresse

Årstiden medgav framförallt inventering av lavar, mossor samt perenna svampar, främst vissa arter tickor. Dessa organismer eftersöktes på intressanta naturskogselement som gamla träd, grov död ved, på väl utvecklade barmattor etc. På bark och ved hos gamla träd inventerades gnagspår och kläckhål av naturvärdesintressanta vedinsekter.

Osäkerhet i bedömningen

Eftersom endast ett fältbesök har gjort finns det risk att fler skyddsvärda och rödlistade arter finns inom området.

Allmän beskrivning av området

Läge

Planområdet, del av Sickla 41:2, är beläget två kilometer ost-nordost om Nacka centrum. Området gränsar i söder mot Värmdöleden, i öster mot Ektorpsvägen, i nordost mot bergbranter ner mot närbelägen tomtmark, samt i norr och väster mot Nyckelvikens naturreservat.

Topografi och vatten

Området är lätt kuperat och sluttar mot norr. Huvuddelen avvattnas via centralt belägen översilad skog som mynnar i en liten, naturlig bäckfåra strax norr om planområdet. Den översilade marken börjar redan uppe vid Värmdöledens vägbank och breder ut sig i den flacka dal som sänker sig mot norr. Kala till glest skogsklädda hållmarker reser sig längst i väster. Utanför området i väster höjer de sig ytterligare. Även i nordost finns glest trädklädda hållmarker som bitvis övergår i bergbranter ut ur området. Hela den östra delen håller öppen skog på hållmarker där merparten är täckt av fältskikt.

Trädskikt

Trädskiktet utgörs främst av gamla relativt glest växande träd. Dessa träd är inte nödvändigtvis grova. Barkstruktur, växtsätt och magert underlag vittnar på flera håll om hög ålder och avstannad tillväxt. Yngre träd fyller bitvis på och förtätar skogsmiljöerna. De dominerande trädslagen är: ek, tall och gran. Övriga förekommande trädslag är: asp, ask, björk, hägg, klibbal, rönn samt sötkörbär. I väster dominerar högstammig granskog. I den översilade skogen strax väster om mitten av området dominerar blandskog med stort inslag av klibbalar. Den största delen, den östra, utgörs av öppen delvis parkartad ek-tallskog.

Fältskikt

Fältskiktet är ordinärt med blåbär och skogsgräs glest över stora ytor. I den östra delen förekommer en blandning av blåbär och ängsartad vegetation. Kring översilningsskogen, i synnerhet kring dess övre delar, finns lundartad vegetation med bland annat blåsippor och i betydligt större mängd vitsippor. I granskogen i väster finns ytor utan fältskikt. Här dominerar istället barrmattor och triviala mossor.

Friluftsliv

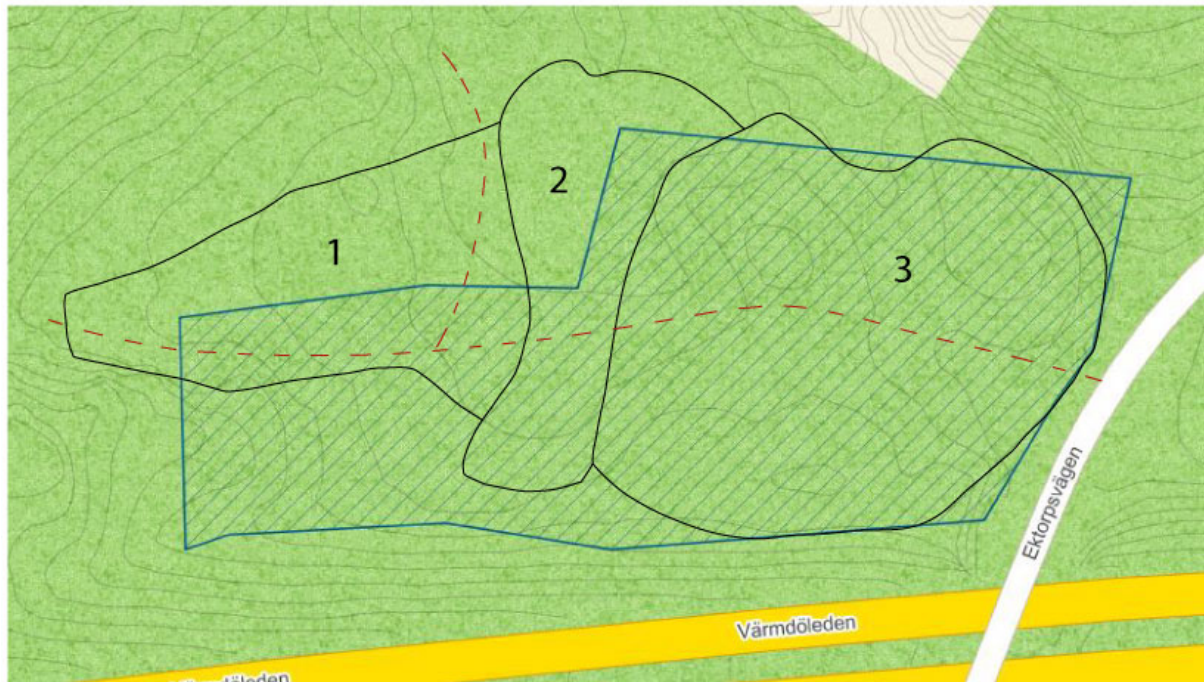
Området är lättillgängligt genom närhet till bebyggelse och vägar. En stor vandringsled/cykelstig med beläggning av grus löper i öst-västlig riktning genom planområdet. En förgrening av leden tar av norrut i den västra delen av området (Se karta med lederna markerade på sida 7). Den öppna skogen inbjuder till att vandra fritt i terrängen. Flera små stigar slingrar fram mellan träden och används av både människor och djur. Den östra delen av området är mycket tilltalande med naturligt öppen skog. Området är mycket påverkat av buller från Värmdöleden.

Vy av delyta 3. Avsnitt av promenadstråk som leder österut.

Delområden med naturvärde

Tre delområden med naturvärde har urskilts inom undersökningsområdet och i nära angränsande miljöer (Se karta nedan). Endast delområde 3 uppfyller kriterierna för klass 2. Delområde 1 och 2 har inte ett riktigt lika högt naturvärde och får därför klass 3. Båda klasserna räknas som värdekärnor och har stor betydelse i naturvårdssammanhang. Delytorna 1 och 2 har goda förutsättningar att klassas som klass 2 inom några år, eftersom då har naturvärdena i skogen hunnit utvecklas.

Karta över undersökningsområdet (blåstrerat) samt delområden med naturvärde (svart linje)

Delområde 1 (klass 3)

Denna del utgörs av granskog belägen i den västra delen av planområdet. Även enstaka aspar och ekar finns insprängt här. Beståndet sträcker sig över gränsen en bit in i Nyckelvikens naturreservat. Granskogen är gammal och högstammig. Barkstruktur och växtsätt vittnar om hög ålder för detta trädslag. Självgallring och olika typer av angrepp i granarna har gett upphov till lågor som ligger i spridda samlingar. Döda stående träd, både med respektive utan bark förekommer. Barrmattorna under granarna är väl utvecklade. I en av granarna observerades hackmärken, så kallade "ringhack", av tretåig hackspett. Den tretåiga hackspettens revir är normalt stora och det här är en sådan miljö som är ypperlig för arten, både för boplats och födosök. På en av granlågorna strax innanför reservatsgränsen noterades en fruktkropp av brandticka jämte några klibbtickor. På granar utmed leden noterades gnagda gångar av signalarterna granbarkgnagare respektive vågbandad barkbock.

Vy från delyta 1. Promenadstråk som leder österut.

Delområde 2 (klass 3)

Området utgörs av översilningsskog och angränsande fuktskog. Den sträcker sig från Värmdöleden, ner över flacka marker mot norr. I de blötaste partierna finns vattensamlingar, gamla träd av klibbal samt kläna träd av ask och hägg. De växelfuktigare avsnitten hyser framförallt gamla träd av asp, gran samt ek. Grov död ved förekommer enstaka samt i spridda samlingar i form av lågor av asp, gran och klibbal. På en av de grövre ekarna påträffades fruktkroppar av den rödlistade ektickan. I en död aspstam noterades kläckhål av aspvednagare. På en granlåga noterades gnagspår i ytveden av vågbandad barkbock. Båda är signalarter för gamla artrika asp- respektive granmiljöer.

Delområde 3 (klass 2)

Den här ytan är den största av de tre och utgörs av i princip hela östra delen av planområdet. Området är bitvis parkartat och hyser gles skog av ek och tall. Inslag finns också av framförallt gran och rönn. Skogen står på lätt kuperad och nästan helt övervuxen hållmark. På hållar med tunt jordtäckte finns inslag av ängsflora, exempelvis smultron, tjärblomster och fårsvingel. I de ängsartade eller i övrigt öppna avsnitten finns även enbuskar spridda. Bland ekar och tallar finns flera relativt kläna träd men med en ansenlig ålder och väldigt kompakt och grov barkstruktur. De har stått och kämpat länge på det bitvis magra underlaget. Omkring ett tjugotal spridda tallar uppfyller ålderskriteriet (>200 år) för att kvalificera sig som särskilt skyddsvärda träd. Särskilt skyddsvärda träd har ett åtgärdsprogram med bland annat syftet att freda träd av hög ålder eller grov dimension, från att avverkas (Naturvårdsverket rapport 6496). På flera av de här tallarna påträffades fruktkroppar av den rödlistade talltickan. Tallticka brukar normalt få fäste då tallen nått över 150 år. Talltickornas fruktkroppar uppvisar här tillväxtzonering med upp till 60 zoner (en zon per år). I en halvdöd tallkrona upptäcktes vintertagging. Det är en rödlistad svamp som frodas under vinterhalvåret på död ved i gamla tallar. Andra noteringar på de gamla tallarna var gnagspår och kläckhål i bark av den rödlistade reliktboken respektive signalarten svart praktbagge. Båda lever i solexponerade

gammeltallar. Ett särskilt intressant fynd var ett vuxet exemplar av den klarröda skalbaggen barkrödrock. Den är rödlistad och knuten till gamla ekmiljöer. Även i detta delområde noterades hackmärken, "ringhack", av tretåig hackspett.

Fruktkroppar av tallticka.

Artlista	Status*	Antal fynd per delyta			Summa
		1	2	3	
INSEKTER					
Aspvednagare	S		1		1
Barkrödrock	NT			1	1
Granbarkgnagare	S	2			2
Reliktbock	NT			1	1
Svart praktbagge	S			1	1
Vågbandad barkbock	S	1	1		2
SVAMPAR					
Brandticka	VU	1			1
Ekticka	NT		1		1
Tallticka	NT			5	5
Vintertagging	NT			1	1
KÄRLVÄXTER					
Ask	VU		x		
Blåsippa	S	x	x	x	
FÅGLAR					
Tretåig hackspett	NT	1		1	2
* Rödlistade arter: NT = Nära hotad, VU = Sårbar, S = Signalart					

Ekologisk grönstruktur

Planområdet utgör en samling värdekärnor av både barrskog och lövskog av stor betydelse direkt relaterade till trädslagen ek, gran och tall. De fyller en viktig funktion som värdekärnor och fungerar som en spridningskälla för skyddsvärda arter. Området har även en viktig funktion genom att den ingår i spridningskorridorer för både ädla lövträd och äldre barrskog på Sicklaön (Spridningsanalys Sicklaön, Grönstruktur och ekologiska samband för miljöer med ädla lövträd respektive äldre barrskog, 2014-12-17). Spridningsmöjligheterna riskerar att påverkas negativt av planens genomförande.

Bedömning

Planområdet är artrikt med fynda av flera skyddsvärda arter. Området hyser höga naturvärden som kopplade till äldre ek-, gran- och tallmiljöer. Naturvärdet inom området är alltså högt och bedöms vara högre än i angränsande delar av Nyckelvikens naturreservat. Området utgör en viktig värdekärna och är samtidigt viktig för spridningsmöjligheterna för flora och fauna i Nacka-Värmdö stråket. Då området är artrikt är det en rimlig bedömning att det också bör finnas flera rödlistade arter, i synnerhet bland svampar och insekter, att beskåda under annan årstid. Området hyser också ett tjugotal gammeltallar som uppfyller ålderskriterium för så kallade "särskilt skyddsvärda träd".

Tennishallen och parkeringar kommer att ta upp en avsevärd yta av den aktuella fastigheten och konsekvenserna på naturmiljön riskerar att bli höga. Det är därför viktigt att så mycket naturmark som möjligt sparas. Särskilt viktigt är att spara äldre träd och död ved, då dessa är extra viktiga strukturer för skyddsvärda arter samt spridningen i området.

Området ansluter till Nyckelvikens naturreservat som är ett för trakten viktigt strövområde. Det är välbesökt och tilltalande för friluftslivet och man kan nå in i skogen tidigare än om området vore bebyggt. Den höga ljudvolymen intill Värmdöleden bedöms dock minska de rekreativa värdena. Detaljplanen kommer att innebära negativa konsekvenser på friluftslivet i och med att en större vandringsled/cykelstig kommer att påverkas. I jämförelse med påverkan på naturvärdena är dessa konsekvenser endast blygsamma.

Kompensationsåtgärder

Eftersom planförslaget medför förluster för bland annat flora och fauna har möjligheter till kompensationsåtgärder beaktats. Områdets naturvärden är kopplade till trädslagen ek, gran och tall. Närområdet har undersökts om det finns eller snart kan utveckla liknande värden och om en insats skulle kunna påskynda eller på annat sätt gynna sådana uppkommande naturvärden. Bedömningen är dock att den omgivande skogsmarken är alltför olika planområdets och inte ger goda möjligheter till kompensationsåtgärder. Det kan dock finnas möjligheter att lägga upp veddepåer i närområdet för att gynna vedlevande insekter och svampar, men detta kan inte till fullo kompensera bortfallet vid en etablering.